

§ 159

Helsingin kaupungin vuoden 2017 tilinpäätöksen hyväksyminen

HEL 2018-002723 T 02 06 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti omalta osaltaan hyväksyä kaupungin vuoden 2017 tilinpäätöksen.

Lisäksi kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle kaupungin tilinpäätöksen osoittaman tilikauden tuloksen 483 093 012,70 euroa ennen varaus- ja rahastokirjauksia käsittelystä seuraavaa:

Liikenneliikelaitoksen tilikauden ylijäämä, 2 974 979,22 euroa siirretään liikenneliikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti liikenneliikelaitoksen taseen omaan pääomaan.

Palvelukeskusliikelaitoksen tilikauden ylijäämä, 7 252 684,81 euroa siirretään palvelukeskusliikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti palvelukeskusliikelaitoksen taseen omaan pääomaan.

Taloushallintopalveluliikelaitoksen ylijäämä, 30 634,62 euroa siirretään taloushallintopalveluliikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti taloushallintopalveluliikelaitoksen taseen omaan pääomaan.

Rakentamispalveluliikelaitoksen ylijäämä, 21 436 231,33 siirretään rakentamispalveluliikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti rakentamispalveluliikelaitoksen taseen omaan pääomaan.

Työterveysliikelaitoksen ylijäämä, 598 280,35 euroa siirretään työterveysliikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti työterveysliikelaitoksen taseen omaan pääomaan.

Rahastojen yli-/alijäämät ennen rahastosiirtoja siirretään rahastojen sääntöjen mukaisesti niiden rahastopääomiin. Asuntotuotantorahaston ylijäämä, 3 245 250,24 euroa, urheilu- ja ulkoilulaitosrahaston ylijäämä, 2 493,23 euroa, vakuutusrahaston ylijäämä, 1 666 224,54 euroa ja innovaatorahaston alijäämä, -1 868 204,72 euroa siirretään rahastojen sääntöjen mukaisesti niiden rahastopääomiin.

Kaupunginhallitus esittää lisäksi, että muun toiminnan tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

Kamppi–Töölönlahti-alueen investointirahastosta tuloutetaan alueen investointeihin käytetty määrä 604 685,85 euroa.

Asuntotuotantorahastoon siirretään asuntotuotannon tilikauden tuloksesta 8 905 000,00 euroa.

Lähiörahostosta tuloutetaan toteutunutta käyttöä vastaava määrä 3 822 328,80 euroa.

Kallion virastotalon peruskorjausta varten tehdystä investointivarauksesta syntynyttä poistoeroa tuloutetaan 840 939,63 euroa.

Muun toiminnan tilikauden ylijäämä varaus- ja rahastokirjausten jälkeen, ehdotetaan kirjattavaksi kaupungin taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli- /alijäämiin 448 945 048,83 euroa.

Edelleen kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että innovaatorahastoon tulisi siirtää Helsingin kaupungin taseeseen kertyneistä voittovaroista 10 miljoonaa euroa.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Lisätiedot

Mari Paananen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 73043
mari.rajantie(a)hel.fi
Ari Hietamäki, johtava suunnittelija, puhelin: 310 36567
ari.hietamaki(a)hel.fi
Matti Malinen, talousarviopäällikkö, puhelin: 310 36277
matti.malinen(a)hel.fi
Tuula Saxholm, rahoitusjohtaja, puhelin: 310 36250
tuula.saxholm(a)hel.fi
Tuija Kuivalainen, toimitusjohtaja, puhelin: 310 25100
tuija.kuivalainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Tilinpäätös 2017

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Esittelijä ilmoittaa, että vuoden 2017 tilinpäätös on valmistunut. Tilinpäätös käsittää koko kaupungin tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen.

Vuosi 2017 oli Helsingin kaupungin taloudessa talousarviossa odotettua myönteisempi. Kaupungin toimintakate toteutui talousarviota parempana, ja verotulot kasvoivat talousarviossa ennakoitua enemmän. Myös korkomenot toteutuivat talousarviota pienempinä. Siten vuosikate toteutui noin 360 miljoonaa euroa talousarviota parempana ja hieman edellisvuoden tasoa paremmin.

Kaupungin tulo-rahoitus riitti talousarviossa ennakoitua paremman verotulokehityksen ansiosta kattamaan investoinnit. Vuonna 2017 toiminnan ja investointien rahavirta muodostui noin 245 miljoonaa euroa positiiviseksi. Helsingin investointitaso verrattuna poistoihin on merkittävästi suurempi muita suuria kaupunkeja vertailtaessa.

Miljoonaa euroa	Käyttö 2014	Käyttö 2015	Käyttö 2016	Käyttö 2017
Vuosikate (ilman maan ja rakennusten myyntituloja)	481	260	569	679
Maanmyyntitulot	105	104	240	143
Rakennusten ja osaketilojen myynti	19	8	25	46
Vuosikate sekä maan, rakennusten ja osaketilojen myyntitulot yhteensä	605	372	834	868
Investoinnit	549	493	663	620
Erotus	56	-121	171	248

Kaupungin tilikauden tulos oli 483,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2016 tulos oli 470,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2017 tulos mahdollistui, kun toimintakate toteutui talousarviota parempana ja verotulot kasvoivat talousarviossa ennakoitua enemmän. Myös korkomenot olivat talousarviota pienemmät. Kaupungin kokonaismenot alittivat talousarvion johtuen pääasiassa Länsimetron liikennöinnin aloittamisen viivästymisen vaikutuksesta HKL:n menoihin ja HSL:n maksusuuteen.

Kaupungin menot toteutuivat edellistä vuotta pienempänä johtuen perustoimeentulotuen maksatuksen siirtymisestä KELA:lle. Vertailukelpoisesti tarkastellen menokasvu jäi matalaksi, vain noin 0,6 prosenttiin.

Verotulot toteutuivat 247 miljoonaa euroa talousarviota korkeampina ja vuoteen 2016 verrattuna verotuloja kertyi 5,5 prosenttia enemmän.

Vuosikate 838 miljoonaa euroa toteutui 359 miljoonaa euroa talousarviota korkeampana ja on poistotasoon suhteutettuna 236 %. Vuosikatteeseen sisältyy aiemmin satunnaisina erinä kirjattu maan ja rakennusten myyntien voitto.

Tilikauden tulos muodostui seuraavasti:

TULOSLASKELMA

1 000 euroa	01.01.–31.12.2017	01.01.–31.12.2016
Toimintatuotot *)	1 179 736	1 320 999
Valmistus omaan käyttöön	135 069	117 111
Toimintakulut *)	-4 175 166	-4 267 583
TOIMINTAKATE	-2 860 361	-2 829 474
Verotulot	3 380 795	3 205 605
Valtionosuudet	220 442	316 331
Rahoitustuotot	116 133	133 376
Rahoituskulut	-19 110	-18 449
VUOSIKATE	837 900	807 389
Poistot ja arvonalentumiset	-354 807	-337 209
TILIKAUDEN TULOS	483 093	470 180
Tilinpäätössiirrot	-1 703	-5 141
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	481 390	465 039

*) Satunnaisten tuottojen ja kulujen kirjauskäytännön 2017 muutoksen vaikutus huomioitu vuoden 2016 vertailuluvuissa

Kaupungin investointien toteuma vuonna 2016 oli liikelaitosten investoinnit (lähinnä HKL:n joukkoliikenneinvestointeja) huomioiden 621 miljoonaa euroa. Ilman Variotram-raitiovaunuihin kohdistuneen 32,5 miljoonan euron hinnanalennuksen huomiointia kaupungin investointien taso vuonna 2017 on 653,9 miljoonaa euroa eli lähes edellisen vuoden tasolla.

Strategiakaudella on tasapainoisen talouden tavoitteen mukaisesti tavoitteena ollut rahoittaa edellisvuosia merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulorahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla. Maanmyyntitavoite oli 100 miljoonaa euroa. Maanmyyntituloja kertyi 143 miljoonaa euroa, joista kirjautui vuonna 2017 käyttöönotetun kirjjanpitokäytännön mukaan investointiosaan tasearvon mukaiset 8 miljoonaa euroa. Loppuosa eli 135 miljoonaa euroa kirjautui käyttötalouteen. Rakennusten ja osakkeiden myyntitavoite oli 35 miljoonaa euroa. Myyntitulot olivat yhteensä 46 miljoonaa euroa, josta vastaavan kirjjanpitokäytännön mukaan kirjattiin myyntituloja 22 miljoonaa euroa investointiosaan ja loppuosa eli 24 miljoonaa euroa käyttötalouteen. Merkittävä maan ja rakennusten myyntikohde oli Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n käytössä olevat kiinteistöt.

Toiminnan ja investointien rahavirta toteutui 245,1 miljoonaa euroa positiivisena.

Uusia pitkäaikaisia lainoja ei nostettu. Kaupungin lainakanta aleni 1 206 miljoonaan euroon (sisältäen HKL:n rahalaitoslainat); pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin yhteensä 165 miljoonaa euroa. Lainakannan lyhennykset rahoitettiin ylijäämäisestä toiminnan ja investointien rahavirrasta.

Kaupungin rahavarojen muutos oli 196,7 miljoonaa euroa positiivinen. Emokau-pungin kassavarojen määrä kasvoi vuonna 2017 yhteensä 184 miljoonaa euroa.

Kassaylijäämä muodostui seuraavasti:

RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2017	2016
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	837 900	807 389
Tulorahoituksen korjauserät	-173 704	-251 476
	664 196	555 913
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-621 443	-662 960
Rahoitusosuudet investointimenoihin	9 667	18 806
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	192 631	247 049
	-419 145	-397 105
	245 051	158 808
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-12 283	-9 912
Antolainasaamisten vähennys	69 483	67 330
	57 200	57 418
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	110 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-165 308	-320 729
	-165 308	-210 729
	0	0
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	10 268	-5 900
Vaihto-omaisuuden muutos	-4 900	-2 247
Saamisten muutos	21 757	-133 043
Korottomien velkojen muutos	32 630	315 124
	59 755	173 934
	-48 353	20 623
	196 698	179 432
RAHAVAROJEN MUUTOS		
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 316 561	1 119 863
Rahavarat 1.1.	1 119 863	940 431
	196 698	179 432

Kaupungin taseen loppusumma vuonna 2017 kasvoi 248 miljoonaa euroa. Positiivisen verotulokehityksen aiheuttama tilikauden ylijäämä 481 miljoonaa euroa on mahdollistanut vieraan pitkäaikaisen pääoman alentamisen (lainat rahoituslaitoksilta). Investointien kautta aineellisten hyödykkeiden erä on kasvanut.

Kaupungin rahat ja pankkisaamiset ovat kasvaneet kuluvalle tilikaudella 197 miljoonaa euroa. Kassavarojen muutos johtuu osittain aiempina

19.03.2018

Asia/3

vuosina toteutuneiden maakauppojen tilityksistä ja osittain positiivisesta verotulokehityksestä.

Taseen tunnusluvut, jotka ilmaisevat vakavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaantuneisuutta, ovat kehittyneet seuraavasti:

Taseen tunnusluvut	2017	2016	2015	2014	2013
Omavaraisuusaste, prosenttia	79,6	77,6	77,9	78	76,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	47,7	49,9	52,5	45,6	44,4
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	54,2	53
Lainakanta, 31.12. miljoonaa euroa	1 206	1 371	1 582	1 569	1 515
Lainat, euroa/asukas	1 871	2 157	2 518	2 521	2 472
Lainasaamiset, 31.12. miljoonaa euroa	1 894	1 951	2 009	2 087	1 524

Helsingin kaupunkikonsernin vuoden 2017 vuosikate parani vuodesta 2016 noin 88 miljoonalla eurolla ollen 1 393 miljoonaa euroa. Helsingin kaupungin vuosikate kasvoi 31 miljoonaa euroa vuonna 2017 edelliseen vuoteen verrattuna. Näin ollen tytäryhteisöjen vaikutus kaupunkikonsernin vuosikatetta nostavasti oli yli 50 miljoonaa euroa edellistä vuotta parempi. Ennen kaikkea Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n toiminta oli edellistä vuotta kannattavampaa.

Kaupunkikonsernin ylijäämä oli 648 miljoonaa euroa ja se kasvoi edellisestä vuodesta 50 miljoonaa euroa. Vuonna 2017 ylijäämän kasvu oli seurausta Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n toiminnan vaikutuksesta.

Helsingin kaupunkikonsernin tilikauden tulos muodostui seuraavasti:

HELSINGIN KAUPUNGIN KONSERNITULOSLASKELMA

1 000 euroa	01.01.-31.12.2017	01.01.-31.12.2016
Toimintatuotot *)	3 368 014	3 430 380
Toimintakulut *)	-5 549 282	-5 605 799
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta / tappiosta (-)	23 333	9 883
TOIMINTAKATE	-2 157 935	-2 165 536
Verotulot	3 380 795	3 205 605
Valtionosuudet	220 442	316 330
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	17 647	16 755
Muut rahoitustuotot	10 023	14 314
Korkokulut	-69 456	-73 753
Muut rahoituskulut	-8 851	-8 902
	-50 638	-51 586
VUOSIKATE	1 392 664	1 304 813
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-708 445	-675 889
Omistuksen eliminointierot	-867	-451
Arvonalentumiset	0	-291
	-709 312	-676 631
Satunnaiset erät	2 492	0
TILIKAUDEN TULOS	685 844	628 182
Tilinpäätössirrot	-15 738	-12 546
Tilikauden verot	-12 602	-10 906
Laskennalliset verot	-10 462	-8 052
Vähemmistöosuudet	1 289	1 754
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	648 330	598 432
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/ Toimintakulut, prosenttia	60,7	61,2
Vuosikate/Poistot, prosenttia	196,6	193,0
Vuosikate, euroa/asukas	2 160	2 053
Asukasmäärä	644 700	635 600

*) 2016 vuoden vertailutieto on muutettu vastaamaan nykyistä kirjauskäytäntöä.

Kaupunkikonsernin vuoden 2017 toiminnan ja investointien rahavirta oli 171 miljoonaa euroa positiivinen eli selvästi edellisen vuoden tasoa (-37 miljoonaa euroa) parempi. Helsingin kaupungin vaikutus kaupunkikonsernin toiminnan ja investointien rahavirtaan oli 245 miljoonaa euroa, mutta myös tytäryhteisöjen yhteenlaskettu vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan oli edellistä vuotta parempi. Tytäryhteisöjen yhteenlaskettu investointitaso oli 76 miljoonaa euroa edellistä matalampi.

Kaupunkikonsernin lainakanta oli 4 985 miljoonaa euroa (7 732 e/as.) ja tästä Helsingin kaupungin lainakanta 1 206 miljoonaa euroa (1 871 e/as.). Helsingin kaupungin lainakanta pieneni edelleen ja tytäryhteisöjen lainakanta kasvoi. Tytäryhteisöjen lainakannan kasvu kohdentui lähinnä kaupungin vuokra-asuntoja ja muuta asunto-omaisuutta hallinnoiviin yhtiöihin sekä kaupunginteatterin peruskorjaukseen.

Konsernin lainasaamiset olivat 480 miljoonaa euroa (745 e/as.) pysyen edellisen vuoden tasolla. Helsingin kaupungin lainasaamiset sekä rahoituslaskelmassa näkyvä antolainasaamisten vähennys eliminoituvat konsernirahoituslaskelmassa, sillä pääosa Helsingin kaupungin antolainoista on lainoja omille tytäryhteisöille.

Helsingin kaupunkikonsernin tilikauden rahoituslaskelma muodostui seuraavasti:

HELSINGIN KAUPUNGIN KONSERNIRAHOTUSLASKELMA

1 000 euroa	2017	2016
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate *)	1 392 664	1 304 813
Satunnaiset erät *)	2 493	0
Tilikauden verot	-12 602	-10 906
Tulorahoituksen korjauserät	-188 918	-292 257
	1 193 637	1 001 650
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-1 385 994	-1 505 347
Rahoitusosuudet investointimenoihin	33 379	20 003
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	330 243	446 372
	-1 022 372	-1 038 972
	171 265	-37 322
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-10 709	-8 483
Antolainasaamisten vähennys	8 986	7 939
	-1 724	-544
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	417 793	534 986
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-347 200	-581 447
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-26 228	-24 788
	44 364	-71 249
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-5 774	9 628
Vaihto-omaisuuden muutos	-8 506	-13 370
Saamisten muutos	-23 272	-115 793
Korottomien velkojen muutos	74 214	-36 373
	36 661	-155 908
	103 464	-203 030
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
RAHAVAROJEN MUUTOS		
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 532 441	1 257 711
Rahavarat 1.1.	1 257 711	1 498 063
	274 730	-240 352

Tilinpäätöksen käsittelyyn liittyen esittelijä toteaa, että kuntalain mukaan kunnanhallitus tekee toimintakertomuksessa ehdotuksen tilikauden tuloksen käsittelystä.

19.03.2018

Asia/3

Liikelaitosten ja itsenäisinä taseyksikköinä toimivien rahastojen tulokset käsitellään kirjanpitosäännösten mukaisesti niiden omissa tilinpäätöksissä.

Innovaatorahastoon tulisi siirtää Helsingin kaupungin taseeseen kertyneistä voittovaroista 10 miljoonaa euroa. Innovaatorahasto mahdollistaa kaupungin kilpailukyvyen kehittämistä yhdessä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa ja kohdistuu rahastonsääntöjen mukaisesti kaupungin osaamis- ja elinkeinoperustaa luovien hankkeiden rahoittamiseen. Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto on 25.9.2017, §3 päättänyt innovaatorahaston käytön periaatteista, joiden mukaan ensisijaisesti priorisoidaan hankkeita, jotka edistävät Helsingin yritysekosysteemien kehittymistä tai kokeilualustojen luomista ja joiden kautta rahoituksella edistetään innovaatiotoimintaa ja yrittäjyyttä laajasti. Myös hankkeiden tuomat hyödyt kaupungin asukkaiden ja asiakkaiden palvelujen kehittämisessä ja hyvinvoinnin edistämiseksi huomioidaan.

Innovaatorahaston vapaa pääoma on maaliskuussa 2018 noin 5,4 miljoonaa euroa. Rahaston toteutunut käyttö on vaihdellut, ollen viime vuosina joina hankehakuja on järjestetty 3–3,5 miljoonaa euroa. Uusien hankkeiden rahoittaminen ja käynnissä olevien jatkorahoittamisen turvaaminen tulevana vuosina edellyttää innovaatorahaston kartuttamista.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Lisätiedot

Mari Paananen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 73043
mari.rajantie(a)hel.fi
Ari Hietämäki, johtava suunnittelija, puhelin: 310 36567
ari.hietamaki(a)hel.fi
Matti Malinen, talousarviopäällikkö, puhelin: 310 36277
matti.malinen(a)hel.fi
Tuula Saxholm, rahoitusjohtaja, puhelin: 310 36250
tuula.saxholm(a)hel.fi
Tuija Kuivalainen, toimitusjohtaja, puhelin: 310 25100
tuija.kuivalainen(a)hel.fi
, puhelin

Liitteet

1 Tilinpäätös 2017

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto